

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітній ступінь **«Магістр»**

Освітня програма **«Образотворче мистецтво»**

Спеціальність **023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологія наукових досліджень
Викладач (-і)	Дяків Олена Василівна, доц., канд. мистецтв. кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
Контактний телефон викладача	Дяків Олена Василівна 0987669569
Е-mail викладача	Дяків Олена Василівна olena.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді кафедри Також можливі консультації шляхом онлайн та офлайн.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Згідно навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти другого рівня вищої освіти в циклі загальної підготовки навчальна дисципліна “Методологія наукових досліджень” є однією з основних у підготовці студента до наукової роботи. Програма курсу спрямована на розвиток здатності розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва у процесі навчання, що передбачає застосування та використання певних методів, принципів та наукових підходів. Побудова логічного мишлення сприяє розвитку теорії науки, а тому предметом навчальної дисципліни є метод, як засіб пізнання об’єкту або явища дослідження.</p> <p>Основна увага направлена на вивчення теоретико-концептуальних основ науки, як фундаментальної бази сформованої в ході розвитку людства. Другою важливою складовою навчальної дисципліни є методологія наукових досліджень, в яку входить об’єкт і предмет наукового дослідження, методи дослідження та їх класифікація, стадії наукового дослідження.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи наукознавства. 2. Загальнонаукова методологія. <p>Теми першого змістового модуля (№ 1. Соціальна місія науки у сучасних умовах; № 2. Предмет і мета науки; № 3. Класифікація науки) покликані розкрити основи та зміст науки, розглянути роль науки і наукових досліджень у сучасному світі, визначити специфіку науково-дослідницької діяльності.</p> <p>В темах другого змістового модуля (№ 4. Загальнонаукові методи дослідження; № 5. Конкретно-наукова методологія; № 6. Методи емпіричного і теоретичного рівнів дослідження; № 7. Засоби наукової інформації. Дедукція та індукція) докладно означається загальна методологія наукових розробок, подається характеристика етапів науково-дослідницької роботи, висвітлюється методика підготовки та оформлення публікацій.</p> <p>В результаті вивчення “Методології наукових досліджень” студент повинен знати: підготовку та організацію проведення наукового дослідження, зміст дисципліни та загальнонаукову та конкретно-наукову методологію проведення наукового дослідження, етапи виконання наукового дослідження.</p> <p>У результаті вивчення дисципліни студенти повинні займатись розробкою конкретно-теоретичних і науково-виробничих задач прикладного характеру, що визначається специфікою відповідного напрямку вищої освіти. Також вони повинні проводити аналіз стану, вирішення проблем за матеріалами вітчизняних і зарубіжних публікацій, патентно-інформаційних досліджень з метою визначення рівня техніки, обґрунтування мети дослідження. Використовувати методи дослідження, які застосовуються під час вирішення науково-дослідної задачі, розробки методики дослідження, його апаратного забезпечення. Застосовувати науковий аналіз і узагальнення фактичного матеріалу, який використовується у процесі дослідження. Успішне оволодіння студентами методико-методологічними принципами проведення дослідження і навичками роботи допомагає їм у подальшому в ефективній професійній діяльності.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни “Методології наукових досліджень” полягає у з’ясуванні сутності науки та наукових досліджень шляхом усвідомлення функцій, засвоєнням категоріального апарату, визначенням мети, предмету і об’єкту наукового дослідження та набуттям навик проведення самостійного наукового дослідження. На початковому етапі наукового дослідження метою є вивчення стану об’єкта дослідження, його конкретизація відносно історико-культурних змін, оцінки сучасного</p>	

стану проблеми, збору матеріалу про об'єкт та висунення і обґрунтування гіпотез. Метою науково дослідження на другому етапі є застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження для характеристики досліджуваних процесів, виявлення закономірностей і тенденцій їх розвитку. Важливим у третьому етапі проведення наукового дослідження є узагальнення результатів, апробація та реалізація результатів дослідження.

Відповідно до мети поставлено основні цілі, а саме в опануванні наукової теорії методологічним підходом, розробкою авторських наукових теорій з подальшим генеруванням ідей, формулюванням міркувань, узагальненням та апробацією наукових фактів.

Особливістю наукових досліджень у сфері мистецтвознавства є своя професійної методологія та методика дослідження здобувача теми за певними ознаками. Науково-дослідницька робота – це головний шлях набуття, примноження й оновлення знань, який передбачає уміння ставити наукові завдання, планувати їх виконання, організувати збір та обробку інформації, а також створювати умови для генерування нових ідей та їх практичної реалізації.

Лекційний курс направлений на засвоєння студентами базисних основ наукознавства і на проведення наукового дослідження загалом. В ході вивчення приділяється увага розгляду структурних компонентів наукового дослідження, постановки проблеми та шляхів реалізації наукового дослідження. Ціллю є набуття та досягнення студентом логіки мислинневого аналізу у процесі формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези.

На практичних (семінарських, лабораторних) заняттях передбачено поетапний процес виконання наукових завдань в конкретних етапах: пошук та обробка первинної інформації в засобах масової інформації; з'ясування об'єкту дослідження; визначення предмету дослідження в хронологічних та географічних межах; формулювання мети та завдань наукового дослідження; створення плану наукової роботи; обробка збору матеріалу та систематизація його згідно розділів; написання та апробація статті.

Таким чином курс навчальної дисципліни у формах проведення лекційних та практичних занять спрямований на розкриття у студента аналітичного мислення та здатності проводити наукове дослідження.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до вимог освітньої програми здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у результаті вивчення навчальної дисципліни “Методологія наукових досліджень” повинні бути сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності

1. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
2. Здатність працювати в міжнародному контексті.
3. Здатність розробляти та керувати проектами.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.
2. Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.
3. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.

Програмні результати навчання

1. Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого і декоративного мистецтва.
2. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.
Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освітній та музейній справах.
3. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.
4. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.
5. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

5. Організація навчання					
Обсяг навчальної дисципліни					
Вид заняття	Загальна кількість годин				
лекції	14				
практичні заняття	16				
самостійна робота	60				
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
1	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	1 курс другого (магістерського) рівня		нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконан ня
Модуль I. Основи наукознавства.					
Тема № 1. Соціальна місія науки у сучасних умовах. Пошук та обробка первинної інформації в засобах масової інформації	л., практи.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2год. практи., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 2. Предмет і мета науки. З'ясування об'єкту дослідження	л., практи.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2год. практи., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 3. Класифікація науки. Підготовчий етап: визначення предмету дослідження в хронологічних та географічних межах.	л., практи.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2год. практи., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Модуль II. Загальнонаукова методологія.					
Тема № 4. Загальнонаукові методи дослідження. Формулювання мети та завдань наукового дослідження. Створення плану наукової роботи.	л., практи.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2год. практи., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 5. Конкретно-наукова методологія. Обробка збору матеріалу та систематизація його згідно розділів.	л., практи.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 2год. практи., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної

					дисципліни
Тема № 6. Методи емпіричного і теоретичного рівнів дослідження. Написання та апробація статті.	л., практ.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 6 год. практ., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 7. Засоби наукової інформації. Дедукція та індукція.	л.	1-35 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Навчально-наукового Інституту мистецтв та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>В першому семестрі здійснюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> поточний контроль знань та вмінь студентів під час лекційних та практичних занять; періодичний та семестровий контроль дозволяє визначити рівень підготовки здобувачів вищої освіти на етапах виконання завдань. <p>Форма контролю – екзамен.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов’язкове виконання всіма студентами двох письмових робіт: плану-проспекту; стаття.</p> <p>План-проспект включає поетапну розробку вступної частини магістерського дослідження, щодо обраної теми і виконується в межах практичних завдань 1-5 наведених у тематиці курсу.</p> <p>Стаття – це наукове повідомлення, що містить предмет дослідження і складається з анотації, мети, постановки проблеми, висновків, літератури та додатків.</p>
Практичні заняття	<p>Система оцінювання практичних занять визначена положенням про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Перевірка знань відбувається у формі тестування та проводиться двічі на семестр на останніх заняття першого та другого змістових модулів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються положенням про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. За результатами поточного контролю надається допуск студенту до семестрового контролю, який проводиться у формі екзамену та складається з теоретичної та практичної частин.</p>

7. Політика курсу

Курс розроблено з огляду на Національну рамку кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «магістр», програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення сьомого (7) рівня Національної рамки кваліфікацій (Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 519 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341».

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, курсових робіт (за вибором студента) – *Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри <https://odpmr.pnu.edu.ua/денна-форма-навчання/>; <https://odpmr.pnu.edu.ua/індивідуальні-завдання/>.*

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://art.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Антонюк В. С., Полонський Л. Г., Аверченко В. І., Малахов Ю. А. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. К.: НТУУ «КПІ», 2015. 276 с.
2. Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 257 с.
3. Вернигора Н. М. Написання сучасної наукової статті: метод. рек. К.: Білий Тигр, 2015. 27 с.
4. Воронкова В. Г., Кириєнко С. І., Ажажа М. А., Гук А. С. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Запоріжжя, 2015. 94 с.
5. Головій В. М., Кузькін Є. Ю., Піддубна Л. В. Основи наукової діяльності: методологія, організація, оформлення результатів: навч. посіб. К.: “Хай-Тек Пресс”, 2010. 344 с.
6. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. пос. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
7. Дикий Н. А., Халатов А. А. Основы научных исследований. К.: Вища школа, 1985. 208 с.
8. Дегтярьов А. В., Кокодій М. Г., Маслов В. О. Основы научных исследований: навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 78 с.
9. Дейниченко Г. В., Постнов Г. М. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2014. 115 с.
10. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
11. Зацерковний В. І. Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
12. Каламбет С. В., Іванов С. В., Півняк Ю. В. Методологія наукових досліджень. Дніпропетровськ: Герда, 2015. 190 с.
13. Кравець Н. П. Основы научных исследований : навч. посіб. К.: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 77 с.
14. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник /О. В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
15. Колесников О. В. Основы научных исследований: навч. посіб. 2-ге вид. К. : ЦУЛ, 2011. 144 с.
16. Конверський А. Основы методологии та організації наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
17. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основы научных исследований: навч. посіб. 2-ге вид., стереотипне. К. : Алерта, 2017. 622 с.

18. Лопушанський В., Бродська О. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Дрогобич: Вид. від. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка, 2014. 154 с.
19. Лудченко А. А. Основы научных исследований. К.: Знання, 2000. 114 с.
20. Ніколаєва Л. М. Основи науково-дослідницької роботи Львів: Сполом, 2003. 172 с.
21. Новосьолов, О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г., 2017. 100 с.
22. Мазур О. В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Основи наукових досліджень: посіб. для студ. Вінниця : Нова Книга, 2013. 119 с.
23. Матвієнків С. М. Методологія наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: Вид-во ПНУ імені Василя Стефаника, 2010. 84 с.
24. Мокін І. Б., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
25. Палеха Ю., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. К.: Видавництво Ліра-К, 2013. 336 с.
26. Партико З. В. Основи наукових досліджень: підготовка дисертації: навч. посіб. Запоріжжя: КПУ, 2015. 235 с.
27. Свердан М. М. Свердан М. Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.
28. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: Знання, 2005. 309 с.
29. Сукач М. К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Леся, 2014. 211 с.
30. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Харків : Федорко, 2014. 407 с.
31. Чмиленко Ф. О., Жук Л. П. Методологія та організація наукових досліджень: пос. до вивч. дисц. Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
32. Черній А. М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: Посібник /А. М. Черній, за заг. ред. І. І. Ібадуліна. – К.: Арістей, 2004. – 232 с.
33. Шейко В. М. Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 4-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2004. 307 с.
34. Шишка Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовка магістерських і дисертаційних робіт: Навчальний посібник. Харків: Еспада, 2007. 368 с.
35. Щербак Т. І., Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.